Greutățile materiale ale clerului tecucean

în a doua jumătate a secolului al XIX-lea

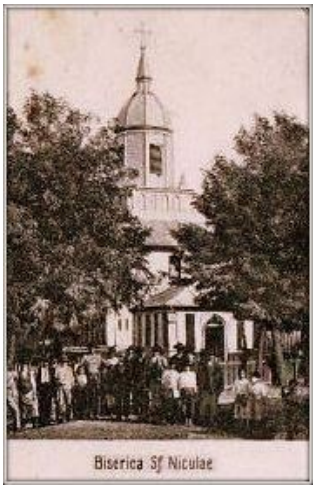

Dincolo de ordinele, circularele și corespondența administrativă păstrate în arhiva Protoieriei Tecuci, documentele dezvăluie și realități mult mai apropiate de viața de zi cu zi a clerului și a comunităților rurale. Cele mai numeroase petiții și reclamații nu priveau conflicte de natură disciplinară, ci dificultățile materiale cu care se confruntau preoții și neînțelegerile apărute în legătură cu obligațiile asumate de ,,poporani" și de autoritățile comunale.

Un document din 11 iunie 1871, surprinde această stare de lucruri. Locuitorii comunei Cernicari, aflați încă din jurul anului 1846 în grija Parohiei „Adormirea Maicii Domnului" din Tecuci, erau deserviți de preoții și cântăreții acesteia fără ca biserica să beneficieze de o remunerație corespunzătoare. Deși Consiliul Comunal aprobase pentru anul 1870 un ajutor anual de 12 galbeni[1], slujitorii bisericii primiseră doar jumătate din această sumă, iar pentru anul următor nu li se plătise nimic, în ciuda promisiunilor că alocația urma să fie majorată la 16 galbeni. În lipsa sprijinului autorităților, clericii au încercat să obțină ajutor direct din partea sătenilor, solicitându-le „măcar o clacă", însă mărturiseau că, după „multă osteneală", de la cei mai mulți au izbutit să primească doar „puțină arătură"[2].

Din suplica adresată Protoieriei Tecuci, în anul 1881, de preotul Theodor Pohrib, slujitor al bisericilor din Galbeni și Nănești, se desprinde drama unui tânăr preot care, la trei ani după hirotonie, nu reușise încă să fie instalat și la cea de-a doua biserică pentru care fusese numit, rămânând astfel cu o parohie prea mică pentru a-și putea întreține familia. Din cei 88 de enoriași ai filiei Nănești, el putea sluji doar unui număr restrâns, ceilalți rămânând în grija altui preot. Situația îl adusese într-o stare de profundă lipsă materială: *„văzând și suferința mea, am ajuns... fiind lipsitu în mai multe rânduri zilnic de hrană... nu-mi potŭ a mă întreține numai cu 45 poporani rămași în Galbeni*."

Conștient că situația nu mai putea continua, părintele solicita fie instalarea sa și la biserica din Nănești, fie mutarea în comuna Matca,

unde deținea o casă și o mică proprietate, mărturisind că, în cei trei ani de așteptare, *„am pierdutu multŭ din poziţiunea materială*” pe care o câștigase înainte de hirotonie[3].

Astfel de cazuri nu erau izolate Din documentele Protoieriei reiese că numeroase conflicte dintre preoți și enoriași își aveau originea tocmai în sistemul de întreținere al clerului, bazat pe învoieli particulare privind prestațiile religioase, claca și diferitele contribuții în produse agricole. În practică, asemenea înțelegeri dădeau adesea naștere litigiilor, iar relațiile dintre preot și credincioși se deteriorau.

În încercarea de a pune capăt acestor neajunsuri, protoiereul Gheorghe Dimitriu solicita, la 8 martie 1881, intervenția prefectului județului pentru ca salariile preoților să fie înscrise obligatoriu în bugetele comunelor, invocând atât dispozițiile Episcopiei Romanului, cât și ordinul Ministerului de Interne. El arăta că intervenise în repetate rânduri pe lângă autorități pentru găsirea unei soluții, deoarece *„nu se mai poate merge înainte cu angajamentele ce avem de la poporeni*”, acestea ajunseseră să provoace *„felurite conflicte între preuți și poporeni, până și judecăți, în locu ca să domnească o armonie și liniște conformă datinei bisericești*”. În consecință, solicita ca *„nici unui angajamentu să nu fie tolerat între preuți și poporeni, ca unele ce în urmă aducu inconveniențe și dușmănii*”.

În opinia sa, tocmai aceste obligații privind claca și contribuțiile în produse reprezentau cauza principală a conflictelor, deoarece *„dacă vreunul dintre poporeni nu s-a îndeplinitu învoiala, invoca că preutul nu l-a căutat cu cele religioase*”. Din acest motiv, protoiereul cerea autorităților să înlăture aceste *„neregularități, vătămătoare totodată și pentru preuți și pentru poporen*i”[4]. Din păcate, această stare de lucruri avea să persiste și în anii următori.

În raportul prezentat Consiliului General al județului Tecuci, în ședința din 15 octombrie 1886, se arăta că religia și școala reprezentau principalele temelii ale vieții morale, motiv pentru care biserica trebuia sprijinită în mod efectiv.

„Prin cult se inspiră individului sentimentele de pietate și de justiție, ce constituie podoaba adevăratei vieți morale. Prin religie și profesarea ei, omul ignorant poate deveni bun societății și patriei sale; astfel fiind, oricine poate înțelege că biserica, ca și școala, trebuie bine îngrijite, pentru a ne aștepta la rezultate frumoase și chiar a pretinde de la dânsa propagarea moralei și a bunei orânduieli"[5].

Raportul arăta totodată că, deși legea obliga autoritățile locale să întrețină bisericile și personalul clerical, în bugetele comunale erau alocate, de regulă, sume neînsemnate sau, în unele cazuri, nu se prevedea nimic, transferând astfel întreaga responsabilitate asupra „poporanilor".

Doar un număr redus de preoți beneficiau de un salariu din veniturile proprii ale parohiei, în special în cazul acelor biserici care dețineau proprietăți *„hărăzite de credincioșii creștini din vechime*". Se menționa că veniturile prevăzute prin Regulamentul Sfântului Sinod nu acopereau nici măcar cheltuielile necesare desfășurării serviciului divin. Situația

materială a clerului era ameliorată într-o oarecare măsură doar în parohiile care obținuseră pământ în baza Legii rurale.

Autorii raportului atrăgeau atenția asupra necesitățtii identificării unor soluții concrete pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale preoților, afirmând că *„este de mare necesitate, să se găsească mijloace pentru ameliorarea sorții clerului*", înainte de *„a se cere și de la dânsul îndeplinirea sfintelor sale datorii*". De asemenea, se întrebau retoric: *„Cum se poate pretinde de la un preot să nu devieze de la datoriile lui, când este plătit atât de rău?"*[6]

Documentele prezentate demonstrează că cele mai multe neînțelegeri dintre preoți, enoriași și autoritățile comunale își aveau originea nu în conflicte personale, ci în precaritatea mijloacelor de întreținere ale clerului. Până la reglementarea salarizării preoților, aceste dificultăți aveau să rămână o constantă a vieții bisericești din județul Tecuci.

Daniel Bradea, fragment din lucrarea în curs de apariție, *File din istoria bisericii tecucene*.

---

[1] Termenul „galben” desemna ducatul austriac de aur, monedă larg utilizată în Principatele Române și menținută ca unitate de calcul după introducerea leului prin legea monetară din 1867 (aplicată din 1868). În epocă, un galben era cotat la 11,60-12 lei. (Vezi Costin C. Kirițescu, *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, vol. I, Editura Enciclopedică, București, 1997, cap*. Aplicarea legii monetare din 1867*, p. 190-204). Astfel, Suma de 12 galbeni acordată anual bisericii echivala cu aproximativ 140–144 lei, reprezentând o contribuție modestă, insuficientă pentru remunerarea corespunzătoare a clericilor și a personalului bisericesc care deserveau credincioșii din Cernicari.

[2] Arhiva Protoieriei Tecuci, cutia nr. 22, Documente 1870–1871, f. 690.

[3] Ibidem, cutia nr. 30, Documente 1880–1881, f. 1035.

[4] Ibidem, f. 226 verso, adresa Protoieriei Tecuci nr. 102 din 8 martie 1881 către Prefectura județului Tecuci.

[5]. „Monitorul Oficial", nr. 93, 29 iulie/10 august 1887, p. 2236.

[6]. Ibidem, p. 2236.

https://bloguldanielbradea.blogspot.com/2026/07/greutatile-materiale-ale-clerului.html